

Amen preporučinaja tuke tu samo te čitine o pdf-fili soj ko ekrani hem ma te huljave le ko kompjuteri. Ako tu ko disavo način huljaveja akava fili ko kompjutri tu šaj te čhive le ki korpa hem te izdine "Čučar i korpa" ked tu več čitingjan le. A ako mangeja tu te džane sar frdela pes odoja webbhistoria taro kompjuteri da bi te garave o fakti so tu khugjan/posetingjan akaja strana tu izdineja ki "Te garave to khujbe/poseta" akate ki akaja webbstrana. Othe isi isto agjehar jek loli dugma so legarela tut sigate ko jek javer webbstrana. www.google.se.

Šukar aljan ke policijakiri informatikanistrana bašo o zločinstvia/problema ko paše relacie

Akate šaj tu so sijan ki jekh phari situacia te le buteder džandipe kola tane tle pravja thaj sar ka šaj i policia te del tut pomoč. Thaj isto agjehar tu so sijan svedoko šaj te arakhe informacia so tu šaj te kere ako tu sumnineja so džiko ko tlo pašipe tano ugrozimo. Šukar aljan akate!

So računini pes sar krivično delo ko paše relacie/odosia?

Sar krivično prekršak ko pašeder relacije mislinela pes sar jek prekršaj kote odova soj ugrozimo tano prandimo ja pale sine prandimo, manuš so dživdinela džikasaja ko naoficijalikano prandipe, manuš soj ulavdo taro plo rom/romnji, ja pale isi ole/ola čhave odole manušeja so kerela krivična buča.

Odova šaj te ovel so manuš tano zloupotebirimo taro roditelja, phrala/phenja ja palem javera džene tari familja, odova tano vakerdo o čest prekršaj (maltretiribe). O krivično prekršak šaj naprimer te ovel fizikalno, psihikano ja pale seksulikano prekršaj. Sar prekršaj računini pes o situacie kote so jek dženo zorlajnela ja pretini okole javere, phandela andre ja palem bešela odothe bizo okova javer te dozvolini leske/lake. Krivično prekršaj ko paše relacije perela telo phravdo došarkeriba (javno tužba), kova kerela e policia dužno te istražinel- thaj odova soj tano ugrozimo našti te ačhavel jek istraga soj valjani te thavdel. I istraga kerela pes hem vodanela pes taro obviniteli.

O kanuni/zakoni baši povreda o integriteti

Ko berš 1998 alo o kanuni baši povreda e integritieske hem bašo e džuvljakoro integriteti. Pobut šaj te čitine bašo o kanuni e phagibaskoro integriteti ki www.bra.se

Soj odova soj tano nakanunimo (nezakonsko/prekršaj)?

Da bi te šaj jekh istraga te počminel valjani te ovel jek šuba bašo jek prekršaj o kanuni soj tano telo jek phravdo došarkeriba (javno tužba). Odova šaj te ovel ko primer džiko so arakhlja pes modricencar, ranenca ja pale javera povrede palo jek maribe taro jek pašeder manuš, ko primer pretibe prekalo SMS ja pale email.

Ulo li tuke akava?

Taro akava tipi prekršaj o kanuni ko paše relacije avela ko but različna forme, ko sa e društvoskere grupe, ko sa o kotora ki phuv. O prekršaj o kanuni ovela but puti ko kher thaj odoleske šaj te ovel but pharo e policiake thaj o javera pravna sistemia te arakhel olen. Akava kerela pharipe te šaj te del pes intervencija thaj te del pes pomoč odoleske soj ugrozimo. Ko pobaro kotor oviba (slučaj) o motivi tano ljubomora thaj konfliktia phanle e odvibaja ja palem mukibaja tari prandin. But puti o alkohol lela than ko akala situacie. Na but puti ovela akava keda jek taro partneria mangela te ovel ole sila thaj kontrola upro okova javer.

Bipendžardo numero maltretirime

Akava tano jek obicno tipi taro prekršaj o kanuni. Kobor točno maltretirime isi nikoj na džanela, ama sar so o sovet bašo o maltretiriba vakerela, samo 25 procentia taro sa odola soj maltretirime rodona pomoč ki policia. 2011berš prijavingje ki policija 35035 slučajja kote so murša, romnja hem čhave sine izložime ko zlostrortva/maltetiriba.69 procentia taro odola prijave tane kerde taro odola so prijavinela o maltretiribe taro ple akanutne ja pale anglutne partneria.Sijan li maltretitimi/mo javere lafencar nasijan samo tu korkori ko odova.

Obično te nabajrarel pes

But džene soj tane maltretirime taro plo partneri ačhovena ponodori ki jekh relacija telo dugo vakti. Odova so kerela da bi te ačhoven ponodori ki odoja relacija šaj te ovel ole pobut haljoviba: manuš panda kamela ple partnere, manuš skldinela sar ka ovel oleske/olake ked džiko bi džala peske, ja palem manuš darala taro odola komplikacije so ka ikljon palo činajbe i veza. Odova tano obično da odova dženo soj tano izložimo ko maltretiribe korkori te nabajrarel o maltetiribe thaj te "cidel pestar" odova bilačhipe kote soj tano. Odova tano thaj agjehar da manuš telo jek pobaro vakti taro fizikano thaj psihikano maltretiribe te osetni pes pohari vredno sar manuš. Tu korkori krvineja tut hem mislinea so tu zaslužinea odova nasiltvo/maltretiribe.

Signalia opomenakere

Isi disave majobična signalia opomenake so dena jek haljojbe keda diso na tergjola sar so valjani ki jekh relacija. Ko RFSL skoro webbthan isi jekh niče(lista) pučibaja so ka den tut pomoč sar te identifirine odola majobična signalia opomenakere. Akate šaj thaj te arakhe lenkia taro javera organizacie kote tu ka šaj te irane tut tle pučibnaja thaj gndibaja keda tu ja palem džiko javer so tu pendžareja tano maltretirimo.

Buteder informacia

Telefonsko podrška bašo o HBT-džene: www.rfsl.se/brottsoffer

Telefoni podrškake kova tano romnenge soj tane izložime ko pretrnje,maribe ja palem seksulano napadime: www.kvinnofridslinjen.se

Te prijavine ja palem na?

I policia naje ko duj gogja: maltetiribe ko paše relacije valjani te prijavinen pes ki policia. Ama palem jekh pobaro kotor taro odola soj tane maltetirime cidena pes ki strana keda vakerela pes tari policijakiri prijava. Šaj isi panda mangipe ki olende bašo plo partneri, ja palem manuš darala taro odova so ka ovel ponodori oleja/olaja. But puti o čhave tane odova sebepi so manuš na prijavini o maltretiribe. Odova šaj te ovel so oviba(i činjenica) osetini pes sar but privatno ja pale lično tle, ja keda manuš osetini soj ko bango drumo(krivo), ladž thaj vakeribe so korkori manuš naje ko pravo bašo sa so ovela.Thaj isto agjehar ovela so manuš na gndini so asavko maltretiribe tano but opasno da bi te prijavini pes ja palem i policia lela ko obzir odova sar opasno. Odova manuš soj tano čhivdo ki asavki situacia bašo o čsteskoro relatirimo prekršaj šaj te osetni pes pharo ko ikljojbe ko agor jekhe celo jerieskere normencar thaj vrednostencar.

Važno te prijavine

Ako tu arakhliljan ki jek situacija taro akava tipi maltretiribe tu valjani te kere jek prijava ki policia. Jek prijava šaj te ovel jekh čhani kova ka kerel agor/krajo tari jek dživdipaskiri situacija koja tani jek elementi taro maltretiribe thaj česteskri uvreda. Jek policiakiri prijava tani jekh čhani thaj uslov da bi te šaj tu te dobine lovangiri pomoč. Taro tlo osiguribaskoro than thaj te ovel tut pravo ko maltretibaskiri lovangiri pomoč.

Thaj javera šaj te prijavinen

But puti odola soj tane maltretirime prijavniena ki policia, ama odova tano isto agjehar so o amala ja pale o komšie e partnerengere prijavinena o maltretiribe. Sumnineja li so džiko tano izložimo ko maltretiribe tegani valjani te kontaktirine e policia, so ka ovel odole prijavaja ka dikhel pes ponodori. Naje e policiake ki buti te vakere ko prijavina ki olende.

Šukar ka ovel te detut godi ko disave buča

- Isi disave buča soj tane šukar te detut godi keda dživdineja ki jekh relacija kote so sijan čhivdi ki jek situacija tari pretnja, maltretiribe ja pale česteskiri uvreda.
- ikertut ko odola amala so ka šaj te pakja olende, vaker baši tli situacija. Tegani ka šaj ola te podržinen tut ko odova so tu ka vakere ako ikililjan ko sudo.
- kontaktirin jekhe džuvljane-ja muršane asocijacija. Tegani ka šaj olada te podržinen tut ko odova so tu ka vakere ako ikililjan ko sudo.
- vodin tuke jek diveskoro ljil kote so ka dokumentirine kote thaj keda ka ove uvredimi/mo, pretimi/mo ja palem mardi/mardo, thaj kote ko telo sijan khuvdi/khuvdo.
- ma thov o šeja so sine upro tute ako sijan sine ke maribaskoro ja seksualno maltretiribe. dokumentirin tle khuvde thana, te slikine olen ka ovel but šukar. Ja pale dža ko doktori te dokumentirinel tle khuvde thana.
- khede o eventualna pretibe so dobingjan ko telefoni, email ja pale ki poruka. Bičhav olen ponodori ko amala kola ka garaven olen. Odova šaj te ovel tuke važno dokazno material.

Podrška thaj zaštita

But džene osetinena dar tari prijava, šaj tari dar odolestar so prijavinena ole. I policia isila mogućnost te kerel jek procenka tari pretimi sitacia thaj te del zaštita ako isi disavi potreba.

Isi različna stepenia tari zaštita, odova zavisnela tari i pretnja/zakana savi tani. Tari i policija šaj tu te dobine sovetia, pratnja, hem različna tehnikane pomočna sredstva, sar naprimer jek zaštitno paketi sar soj hitno telefoni so isi le gps hem akustično zvono/alarmi. Tu šaj isto hem agjehar te dobine jekhe lično kontaktno manuše hem mogućnost ko informatikano hem bezbednosno povik/akharibe.

I policia isto agjehar kerela suradnja javere agencienar ki zaednica kola ka šaj te den tut zaštita. I opština/komuna šaj na primer te del tut zaštitno kher/sklonište hem šaj te dobine podrška taro centari soj podrška e malteririmenge/žrtvenge. Isto isi hem nevladina organizacie kola šaj te pomožinen tut.

O obinitelj/tužičac šaj te del zabrana bašo navaike ko misafirluko. Odova značini so odova so eventualno pretini tuke nakašti te kerel kontakti tuja te avel tuke khere, prekalo telefoni, email ja pale diso asavko isto. O buteder policiakere thana isi olen jek manuš soj tano žrtvengoro kordinatori kova ko ka šaj te vakere tuke pobut bašo akava.

Tu šaj hem isto te dobine pomoč sar nadoknada bašo odova so sijan maltetirimi/mo a bašo odova valjani te ovel tut policisko prijava/izveštaj. Ako o slučaj tano prijavimo tegani isi tut mogućnost te rode nadoknada/parično ošteta taro tlo osiguranje.

Buteder informacia

Podrška e žrtvenge: www.brottsoffermyndigheten.se

Telefoni podrškake kova tano romnenge soj tane izložime ko pretrnje,maribe ja palem seksualno napadime: www.kvinnofridslinjen.se

Sar kerela pes jekh prijava?

Ako tu korkori ja pale džiko so tu pendžaneja sine žrtva ko disavo maltretiribe ja pale sine pretimo,tegani tu valjani te prijavine odova ki policia.

Tu šaj te zvonine ki Policia ko akava broj 114 14 ja pale ko 112 keda tano diso hitno. Tu šaj te kontaktirine ja palem te dža direktno ki policiakiri stanica ko te so tu živineja. Ako tu mangeja šaj te rode pomoč džikastar, sar na primer taro disavo tlo amal ja kolega kaste so tu pakjaja/verujneja.

So ovela palo odova?

Palo dejbe tli prijava i policia ka akharel tut ko pučljariba thaj vakeriba pobut.Telo e policiakoro pučljaribe tano važno te vakere so šaj pobut detalja taro odova so ulo. Ko save forme taro pretnje,pharipe thaj javer maltretiribe sine tut? Kastar ja pale kasaja? Slučinela li pes li odova ko poviše vreme? Isi li svedokia? Povredindža tut li neko? Sar?Asavko tipi pučiba tane važna e prijavake da bi te šaj te džal ponodori.

Preliminerno istraga.

I krivično istraga, so akharela pes preliminaro, tani baš khedibe podatke taro odova so slučisalilo. Odoja istraga vodanela pes taro obviniteli/tužilac. Keda i krivično istaraga tani gotova odlučini o obviniteli/tužilac dali isi dovolno dokazia protiv odova soj tano sumljivo sar krivo manuš te šaj te goninen ole. O jek gonibe legare dži ko jekh saslučajne keribe lafi ko tiknosudo ko asavko vakedo sudibe. Odori oveja pučlo tu, odova krivo manuš thaj eventualno o svedokia. Palo odova kerela o sudo plo sudibe thaj anela i presuda. Ako tu, ja pale odova soj tano krivo ,nasijen zadovolna e sudoskere presudaja šaj te roden žalba ko pobaro sudo.

So ovela keda jek prijava na lela pes ko dikhibe?

Odova ovela ki jek situacia keda naje but dokazia. Odova naje so i policia thaj o obvinitelj/tužilac napakjana ko vakeribe odole manušeske soj tano ugrozimo, ama odova ovela soske našti te kerel pes jek prijava keda naje but dokazia bašo odova ja pale o svedoko na dela podrška e maltretirime manušekere vakeribaske.

Buteder informacia

Pravnoškola: www.rattegangsskolan.se

Pendžareja li tu džikas soj tano maltretirimo?

Ako sijan svedoko ko disavo maltretiribe ko paše relacije, ja palem sumnineja so džiko ko tlo paše than tano čhivdo ki jek phari situacia, tegani šaj tu korkoro te kere jek prijava ki policia.

Šaj ka ovel tuke but pharo te prijavine ki policia asavko jek tipi maltretiribe. Ako tu namangeja te kere jek formalno prijava tegani šaj te kontaktirine e policia thaj te vakere olenge tle sumnje anonimno. Tegani o pharipe ačhola upro i policia te dikhel so ka kerel odole pučibaja ka kerel pes li prijava ja pale na. Ako tu kereja buti ko zdravstno hem griža tegani ko disave slučaija isi tu dužnost te prijavine ako dikheja so neko tano izložimo ko maltretiribe.

Sumnineja li tu da jekh čhavo tano maltetirimo?

Ako tu sumnineja da jekhe čhaveske naje šukar tegani šaj te prijavine odova anonimno ko odola socialikane službe ki tli komuna (tu šaj te arakhe olen ki tli komunakiri webbstrana). Tegani ola ka keren jekh istraga thaj ka prijavinen ki policia. Te kereja buti ko zdravstvo, škola ja pale ke čhavengere obdaništa tegani tu sijan stalno dužno te prijavine ako sumnineja so o čhavo naje šukar.

Akate šaj te dobine podrška hem pomoč

E čhavengere pravja ki država/opštество: www.bris.se

Spasinen e čhaven: www.raddabarnen.se

I policia khedela sila

I policia lela ko obzir o prekršaj o kanini ko paše relacije ko but ozbiljno. Keda jekh pobari grupa manuša ko them tane čhivde ko pretrnje thaj maltretiribe andre ke khereskere duvarija tegani odova tano e themeskoro problemi. Ponodori tano odova jekh prekršaj kanuni na samo e švediakere kanunia, nego thaj e Sakhedime naciengiri deklaracia bašo o manuškane hakia. Akana i policia khedela sila da bi te ovel pošukar ko keribe buti taro asavko tipi prekršaj o kanunia.

O ikljojbe anglo manuš tano but značajno

E policiakiri buti valjani te ikljol taro lafia” angažirime, efektivna thaj pristupna sarinenge” Importantno tano ko sa o kontekstia, a šaj har pobut imortnatno tano keda kerela pes lafi taro prekršaj o kanunia ko paše relacije. Amen džanaja so amaro čhani te ikljova anglo odola maltretirime manuša tano jek but značajno ovibe bašo te šaj ola te keren jekh prijava-thaj te džan dži ko agor odoleja. Ko jekhajok čhani tane o avgo raportirime merke imortantna bašo jekh barvalo rodkeribe. Odova šaj te ovel ko misal jek svedokoskoro pučljaribe thaj i dokumentacia taro o khuvde thana ko odova maltretirimo dženo. But tano isto važno te poentirinel pes so i policia tani dužno te ovel korektno telo o rodkeribe thaj te lel ko obzir thaj te iskoristini odova soj tano ko šukar thaj ko bilače odole sumljivo dženeske.

Nacionikani strategija

Da bi te šaj pošukar te ispitini pes akava tipi taro prekršaj o kanunia isi e policia jekh nacionikani strategija so ka šaj te dobini pobuten so ka prijavinen, te tiknarjen o naprijavime slučaija, te bajraren o efikasnost ki pli buti thaj te bajraren o numero slučaija so šaj te džan ponodori ko sudo. Neve, pošukar sikljajba bajrarge i kompetencia ki policia, thaj i informacia thaj o phirnipe sar ko androne thaj ko obvinitelj/tužilac thaj ko javera državna organia thaj ko naradžakere organizacie ola čhigie o pučiba ko jek učipe ke diveskoro redo. Thaj o sikljajbe baši e čhavengere rodkerdžije thaj o rodkerdžije bašo o abdahalimalo(čest) maltretiribe bajrargja pes thaj gelo ponodori.

Sar utičini upro čhave?

O čhave so doživinena uvreda, pretnja thaj maltretiribe ko plo kher dobinena fizikane thaj psihikane problemia. Akala čhave sikavena pobut nišania sar soj dar, holi, depresia, postraumatikano stres thaj ola tane but agresivna taro javera čhave, sikavela o rodkeribe. Odoleske tano but importantno te na bistra e čhaven, thaj ako o roditelija mislinena so o čhavo nadikhlja ja na haljola taro maltretiribe ja pale pretibe. Isi asavke studie so vakerena da so pobut i džuvli tani maltretirimi, odobor pobaro o rizik o čhavo te ovel maltretirimo tari pli daj thaj taro plo dat.

Sar i policia kerela buti e čhavencar?

Ki policia isi specialno sikavde čhavengere pučibnaskere bare manuša kola tane sikle te arakhen čhania thaj te keren lafi asavke čhavencar so sine ki situacia ko različna tipia taro prekršaj o kanunia. O čhave so dikhle maltretiribe ko pašeder relacije dikhena pes olada sar žrtve thaj isi olen pravo ko dejbe lovengiri pomoč. Olangere čhave te šaj te len pli lovengiri pomoč bašo o maltretiribe ama valjani te ovel jek policiakiri priava.

Specialikane čhavengere khera

Ko but thana ko them isi asavke vikime čhavengere khera, kote i policia, obvinitelj/tužilac, doktoria thaj socialikane organia tane khedime ko jekh than. Odova kerela e čhavenge te na oven ulavde maškar o različna organia, a odova lokhjarela e čhaveske. Odova lokhjarela isto agjehar i buti maškar o organia thaj odola soj tane hemime thaj legarela ko jek poučo kvaliteti o istražibe.

Buteder informacia

E čhavengere pravja ki država: www.bris.se

Spasin e chaven: www.raddabarnen.se

Izložimo o čast sar jek zločin

Živinea li tu ki jekh situacia kote so tu našti korkori te odlučine sar tu ka ove uravdo thaj kasaja šaj tu te arakhe tut, ja palem marena tut za te sikaven tut te šune? Osetineja li tut but pazimo, kontrolirimo thaj pretimo taro tle roditelia thaj javera tari tli familia? Zorljamo li sijan tu te garave tlo seksualikano mentaliteti? Palo akava ka oveli izložimo ko jek ja pobut prekršaj o kanunia so džana telo o haljovibe žrtva ko izložibe e česteskoro.

Čhaja hem čhave tane izložime

Panda postonjela odoja predpostavka so upro romnja hem čhaja kerela pes česteskoro nasilje hem ponižibe, ama odova naje agjehare soske hem o roma hem o čhave šaj te oven izložime ko odova. But tano počesto o čhaja hem o romnja, te oven izložime maškar javer buča sar soj dogovorime prandina hem zorljame prandina. Isi hem asvke soj tane zadužime te pratinen hem te kontrolirinen ple phenjen hem jerijen. Ako o murša čhave na pherena lengere očekivanja šaj olada te oven izložime ko nasilje hem ugnjetavanje. Isi pendžarde situacije kote soj čhave hem terne roma mudarde odoleske so ola odbiringje pogrešno manuše/partnere ja palem olengoro seksualno ponašanje naje sar so valjani birinena jekh javer način na život.

O zločin maškar o lezbejke, homo-biseksualistia hem transeksualistia

O homo-biseksualistia hem transeksualistia manuša so živinenan ki jek kultura kote so o čest tano but lelo ko obzir ola tane but posebno ugrozime. O homo-biseksualistia hem transeksualistia tane tabu odova značini so odoleskar na kerela pes hič lafi ko but phuvja odova smatrinela pes sar jek nezakonsko akti. Akaleja bajrarella pes o riziko so šaj te ovel pratibaja, maltretiribaja, nasiljeja hem mudaribaja. Jek homo-biseksualistia hem transeksualistia čhavo ja palem čhaj šaj te ovel teret e familiake odoleske so odoleja ka povredinel pes e familiakoro ugled hem čest ko jek negativno čhani. E čhaveskoro seksualnost na ugrozinela samo oleskoro mogućnost prandibaske nego oleskere phralengoro hem phenjengoro da.

So vakerela o kanuni/zakoni?

O formuliribe e juristengere vakeribaja šaj odova "pazibe" thaj "utičibe" so tu sijan čhivdo te ovel bašo o namukhibe rahati, zorljajbe, pretnja, maltretiribe ja pale maribe. Odova tano jek ozbilno krivično delo. Sijan li tu ja pale džiko javer so tu pendžareja maltretirimo bašo diso ja ko disave taro akala phagiba o kanunia tegani valjani tu te prijavine ki policia. Isi li tut pučiba baši meljaribe e česteskoro, le kontakt e policiaja ja jekhe čhajakere-ja romnjane organizacija.

Pučiba & dževapi

Pučiba: Mli famila ka džal akava nilaj ko plo anglutno than thaj me pakhjava so ola ka mangel te prandinen man zorleja. So te kerav me?

Dževapi: Kontaktirin e policia, o džuvljane organizacie ja palem o Socialno organi thaj vaker bašo tle šube. Odova tano but važno ki svako cena te ačhvkere o džajbe ko odova drumo keda gndinea so ka prandinen tut zorleja. Ako sijan avrijal tari radža (država) o švedikane organia nakašti te den tut dumo ko tlo problemi.

Pučiba: Kotar ka šaj te den man dumo keda me ka osetina man pretimi/mo?

Dževapi: Ako tu sijan sine maltretirimo ja pretimo šaj tu te irane tut ki policia, o Socialno organi thaj ko jek džuvljani organizacia ako isi disavi asavki ko tlo pašeder than. Keda isi tut but var kontakti e socialno organea tegani ka šaj ki jekh sigutni situacia te den tut dumo kote so ka arakhen tuke jek zaštitimo kher kote tu ka šaj te dživdine thaj ka ove ko kontakti različna vladakere organencar. Ko pobut foria (gradija) ki akaja država isi asavke zaštitime dživdipaskere khera thaj kote so isi personalni soj specializirimo te del pomoč asavke manušenge soj tane čhivde žrtve ki situacija taro o prekršaj i čest ki pli familia. But taro akala dživdipaskere khera lena thaj čhaven ko hitna situacie.

Pučiba: Kobor baro vakti šaj te ovel man zaštitimo dživdipaskoro kher?

Dževapi : Tut isi tut pravo ko zaštitimo dživdipaskoro kher sa dži kote tuke valjani thaj dži kote na dengje tut pomoč te arakhe tuke tlo korkorutno dživdipaskoro than.

Pučiba : So ka ovel te geljum ki policia?

Dževapi: I policia ka kerel jek istraga bašo odova so ulo thaj ka dikhel isi li dovolno pričine te džal pes ponodori e istargaja. Bašo odova so tu sijan žrtva ko akava prekršaj o kanuni ka ove akhardo ko pučljarija. I policia isto agjehar ka pučljarel odole soj tano sumljivo dženo thaj e svedokon, sar ko primer e familijakere dženen thaj e javeren soj hemime. Ko krajo šaj i istraga te legarel dži ki krivično prijava protiv jekh ja pobut sumljiva džene.

Pučiba : Sar valjani te arakhav man?

Dževapi: I policia kerela jekh procena taro odoja pretnja thaj ako isi potreba te del tut pomoč ko razna forme, sar ko primer ako isi tut panika, stres. Pobut informacia baši save zaštite isi thaj sar šaj tu te rode maškar odola lenkia soj tane ki desno strana. Ki policia isi thaj jek dženo kova so kerela buti sar kordinatori thaj dela dumo e manuša soj tane žrtve e phagibaskere kanunenge. Pobut policiakere organia kerena buti barabar e nadržavna organizaciencar sar soj džuvljani-thaj čhajikani organizacia.

Pučiba: Ka šaj li te ovel man disavi pomoč telo jekh sudibe?

Dževapi: Tu šaj te ovel tut jekh dženo so ka del tut pomoč ki akaja situacia, jekh advokati isto so ka del tut pomoč. Tuke šaj isto te del pes jekh svedokskiri pomoč taro dženo so ka del tut praktično informacia ki saradnja e sudibnaja. Akava tano bizo pokjibe.

Buteder informacie

Državno asocijacija bašo o žrtve koja so kerela buti bašo pošukar uslovja e žrtvrnge: www.boj.se

Cesteskoru gazibe/phagibe: www.hedersfortryck.se

Tle pravja: www.dinarattigheter.se

www.flicka.nu

Državno organizacia e džuvljengiri: www.roks.se

Pravnoškola: www.rattegangsskolan.se

Švediakiri državno džuvljengiri organizacia: www.kvinnojouren.se

Invaliditeti

O krivèno zloèin ko paše relacije ovena ko sa o vrste odonosia ,hem ko odola odnosia kolende jek strana tani ko zavisno položaj premal okole javereste sar na primer sar rezultati taro invaliditeti. Ko odova šaj te haljovel pes fizièka funkcionalna poremeèaj sar soj ogranièimo dvižibaskoro sposobnost ja palem tiknardo nadikhipa hem šunipa, ama hem šaj te ovel psikièko ja intelektualno invaliditeti-popreèenost. Akale grupake tano posebno po pharo, upravo bašo odova so ola tane but zavisna taro odova manuš koj soj tano partneri hem počinilac/storiteli. Akava kerela o krivično delo panda popharo te arakhel/otkrinel pes. Odoleske sijan tu so sijan svedoko, ja palem sumnineja krivično delo preml o manuša soj invalidia posebno važno. Ako aljan ko kontakt nekasa so tu mislinea tano izložimo, kroz buti ja palem ko disavo javer način, bi valjani tu te ave amende ki policia.

Šukar tano te ovel tut ki godi.

Postonjena buèa soj tane šukar te oven tut ki godi pre nego te kere jek policisko prijava, buèa kola šaj te oven but važna baši istraga da bi te ovel uspešno hem o puèiba te produžini dži ko sudibe.

- Poverin tut disave amaleske so tu ka šaj te pakja/verujne, vaker baši tli situacia. Tegani ka šaj ola te podržinen tut ako ulo eventualno sudibe.
- Kontaktirin jekhe džuvljane –ja palem muršane dežurno. Olada ka den tut podrška bašo odova so vakergjan ko jek eventualno sudibe.
- Vodin dnevniko kote so ka dokumentirine kote hem keda sijan sine ponižimo,pretimo ja palem mardo isto agjehar kote hem sar sijan khuvdo ko telo.
- Ma thov te šeja so sine upro tute keda sijan sine maltretirimo/mi ja palem silujmo/mi.
- Dokumentirin tle khuvde thana,slikin len. Ja palem dža ko doktori hem dokumentirin le.
- Garav eventuelna pretne so tu dobingjan ko telefoni,mail ja palem ko sms. Bičhal len hem ko tle amala so ka garavel olen. Odova šaj te ovel važno dokazno matriali.

Akate šaj te dobine podrška hem pomoè

Akate isi pomoè koja tani dostupno odolenge soj tane izložime. Ko but opštine isi pomoèno programa bašo pomoè odole izložime romnjenge hem romenge. Isto agjehar šaj te kontaktirine nekas taro odola državna organizacie so isi. Akate tele šaj te arakhe lenkia dži ko razna organizacie.

Isi hem pomoè dostupno bašo odola so mangena te meninen plo nasilno ponašajne, diso so o iskustvo sikavela da ola mangena. Odola so rodona pomoè da bi te prekininen te oven koristinen nasilje tane stalno sekrimo hem darana taro plo nasilno ponašaj. Ola isto osetinena but puti lađž hem krivica. Ko skoro sa opštine isi dežurna hem posebna odelia soj tane sikle hem naviknime sar te keren asavke puèibancar hem ola šaj te pomožinen.

Buteder informacie

E čhavengere praviva ki država: www.bris.se

Čhavengoro zastupnilko: www.barnombudsmannen.se

Nacionalikano savet bašo kriminal: www.bra.se

Državno asocijacija bašo o žrtve: www.boj.se

Organi bašo žrtve ko krivčno delo: www.brottsoffermyndigheten.se

Narodno pravopraniteli: www.jo.se

E džuvljengiri asocijacija bašo pomoč: www.kvinnofridslinjen.se

Nacionalno asocijacija bašo seksualno jednakvost: www.rfsl.se

Drzavakoro krizno centro: www.rikskriscenrum.se

Državno organizacia bašo džuvljengoro pomoč: www.roks.se

Državno krizno centar bašo o murša: www.rikskriscenrum.se

Švediakiri državno džuvljengiri organizacia: www.kvinnojouren.se

Amen šaj te pomožina tut

Nasilstvo isi hem ovela ko sa o vrste taro relacie, svedge ki Švedska. Amen džanaja so 10 000 manuša tane ugrozime svako berš šaj dži upre ko 100 000 džene.

Živinea tu ki jek situacia kote so isi ponižibe, pretnja hem nasilstvo? Ko odova slučaj tu ka valjani te ave ki policia. Tu šaj te ove izložimo ko jek ozbilno krivično delo so valjani te prijavini pes ki policia.

Zvonin 114 14 ja palem rode i najpaše policisko stanica. Ko hitna slučajja zvonin 112.